

2. Konec hladu

2 KONEC HLADU



ZAŘAZENÍ DO RVP:

- Dítě a jeho tělo: dopady hladu a správné výživy na naši tělesnou zdatnost, rozvoj hrubé motoriky, reakce na pokyn a orientace v prostoru, manipulace s drobnými prvky a prostorová představivost
- Dítě a ten druhý: rozvoj mravních hodnot, spolupráce a prosociálního chování

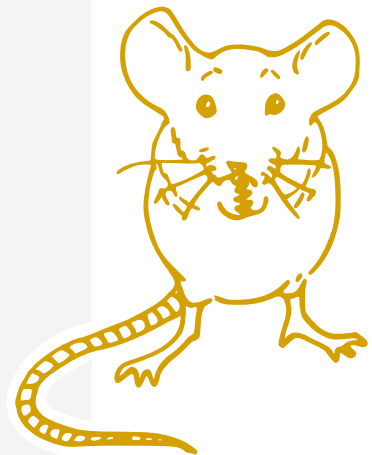
ZNALOSTI:

- děti si uvědomují závislost člověka na přírodě
- rozumí procesu produkce potravin
- uvědomují si nebezpečí nedostatku potravin
- přemýšlí nad důsledky sucha
- uvědomují si extrémní jevy počasí a jejich nepříznivý vliv
- rozumí významu dostatečné a kvalitní stravy pro lidské tělo

POSTOJE:

- děti se učí empatii k ostatním
- uvědomují si význam pomoci a spolupráce
- respektují odlišnost
- uvědomují si, co máme vše společného jako živé bytosti

POMŮCKY: drobné předměty (textilie, kostky, dřívka, víčka od PET lahví), obruče, malé míčky, příloha č. 1 (fotografie krajiny), příloha č. 2 (obrázky plodin)



Cíl OSN:

Vymýtí hlad, dosáhnout potravinové bezpečnosti a zlepšení výživy, prosazovat udržitelné zemědělství.

Tento cíl velmi úzce souvisí s cílem prvním, tedy s bojem proti chudobě. Hlavní příčinou hladu ve světě není totiž nedostatek potravin, ale především chudoba. Na světě existuje mnoho regionů, ve kterých není potravin dostatek, a proto je pro místní obyvatele daleko obtížnější si je opatřit. Pokud lidé nemají dostatek financí na nákup potravin, jsou závislí na tom, co si sami dokážou vypěstovat. V případě špatné úrody či nepřízně počasí potom hladoví. Velký problém je také přístup k půdě a vodě. Pokud lidé nevlastní žádnou půdu, nemají možnost si něco vypěstovat a jsou odkázáni na nákup potravin. Stále více oblastí se také potýká s nedostatkem vody – voda chybí nejen pro zavlažování polí, ale i lidem samotným. Mnozí lidé proto musí každý den ujít několik kilometrů, aby si vodu opatřili. Tyto skutečnosti souvisí s dalšími faktory, například se vzděláním. Nedostatečné vzdělání komplikuje mnoha lidem přístup na pracovní trh, a s tím i cestu k lepším příjmům a možnostem.

Druhý cíl usiluje o odstranění všech forem podvýživy a snaží se zajistit všem lidem přístup k bezpečné a dostačující stravě po celý rok. To se týká především chudých lidí a skupin ohrože-

ných podvýživou, jako jsou děti, těhotné a kojící ženy a staří lidé. OSN klade důraz na podporu menších zemědělců, rodinných farmářů a dalších komunitních aktérů, a to skrze zajištění bezpečného a spravedlivého přístupu k půdě, výrobním zdrojům, informacím a finančním službám. OSN podporuje udržitelný způsob zemědělství, tedy například šetrné postupy pro zvýšení produktivity, zachování rozmanitosti plodin a ochranu ekosystémů. Tím chce docílit zmenšení dopadů klimatické změny, jako jsou extrémní sucha, záplavy a další přírodní katastrofy, které výrazně ovlivňují kvalitu a výnosnost půdy. Důležitým bodem v souvislosti s klimatickou změnou je také snaha o adaptaci na její konkrétní důsledky. S tím souvisí vývoj nových technologií a agrárních postupů. Ve všech zmíněných bodech je podle OSN klíčová mezinárodní spolupráce a řádné fungování zemědělských a potravinářských trhů.

Plné znění SDG 2 naleznete [zde](#).



VÍCE INFORMACÍ
O CÍLECH
UDRŽITELNÉHO
ROZVOJE NALEZNETE
ZDE.



VIDEO: CÍL 2:
KONEC HLADU



KOMIKS:
„PANENKA“



TRVÁNÍ:
45—60 MIN



Motivační pohádka

Byl jeden les a vprostřed lesa strom. A v tom stromě díra a v díře sova Jířa. Ta má plno kamarádů, pro každého moudrou radu.

Protože jsou sovy noční ptáci, létala sova Jířa skoro až do rána po lese a hledala potravu. Noční les má moc ráda – v poklidném tichu je slyšet jen cvrčky, kteří si povídají o tom, kde je tráva nejšťavnatější. A ty světlušky! Jako malé lampionky si létají mezi stromy a svítí na cestu.

Po probdělé noci bývá Jířa vždycky unavená a spí až do oběda. Kdykoliv ale někdo potřebuje pomoci, může se na ni obrátit. Někdy to je datel, jindy zajíc a příště zase medvěd. Kdo to asi bude dnes?

Sova Jířa dřímala jako obvykle ve své dutince, když ji probudil smutný hlas od úpatí jejího stromu.

„Paní sovo! Haló, jste tam?“ ozývalo se.

Jířa vykoukla a spatřila rodinu hrabošů, která se shromáždila kolem stromu. „Copak se děje, kamarádi?“ zavolala na ně dolů, zatímco si mnula ospalé oči.

„My už nevíme co dál, paní sovo!“ volal nešťastně táta hraboš. „Pomůžete nám?“

Jířa vylétla ze stromu a ladně přistála vedle rodiny hrabošů. Hned viděla, že ti chudáci pomoc nutně potřebují! Všichni byli kost a kůže, kožíšky na nich visely až běda. Jířa jim nejprve nabídla pár oříšků a teprve potom si je vyslechla.

„Vždycky jsme se měli na našem políčku docela dobře. Co jsme vypěstovali nám stačilo tak akorát, abychom uživili rodinu a ušetřili něco na zimu. Před pár měsíci ale pole přestalo nést. Pokaždé když ráno vyrazíme pro jídlo, najdeme sotva pár zrněk. Už teď nemáme co k jídlu, natož abychom si dělali zásoby. Příští zimu už jistojistě nepřežijeme,“ vyprávěl smutně táta hraboš a děti se kolem něj krčily jako hromádky neštěstí. Sova Jířa se zamyslela.

„Léto bylo letos obzvlášť horké. Od té doby vládne velké sucho a déšť ne a ne přijít. Vody napršelo o polovinu méně než obvykle. Možná je políčko vysušené,“ přemýšlela nahlas Jířa.

Společně se šli na pole podívat. „A jéje,“ spráskla Jířa křídla. Opravdu – pole bylo úplně popraskané suchem. Jindy vysoké obilné klasy vyrostly sotva do poloviny. Mnoho z nich bylo navíc spálených od slunka nebo polámaných od větru. Není divu, že tak malá úroda přivedla rodinu hrabošů na pokraj hladu.

Co si ale teď počít? Políčko už letos zachránit nepůjde. Až příští rok bude moci rodina hrabošů znovu zasít a sklídit úrodu.

Sova Jířa si však věděla rady. Poprosila o pomoc lesní zvířátka a ta se s těmi polními rozdělila. Všechna zvířátka z lesa si totiž dobře pamatovala roky, kdy měla málo jídla zase ona. Třeba když byla povodeň anebo když se přemnožili brouci a všechno sežrali. Medvěd dal oříšky, veverka žaludy, další zase bobule a semínka ze šišky. Najednou bylo jídla dost pro všechny.

„Děkujeme vám, kamarádi,“ děkoval lesním zvířátkům táta hraboš. Moc se mu ulevilo, že bude mít jeho rodina po dobu sucha co jíst. Až bude mít příště starosti někdo z lesa, pomůžou zase oni jemu.



Diskuse

Popovídejte si s dětmi o pohádce a společně se pokuste identifikovat důležité body a témata. Proč neměla rodina hrabošů co jíst? Může se to stát znovu? Proč? Co by se stalo, kdyby se s nimi ostatní zvířátka nerozdělila?

Mohou se i lidé potýkat s podobnými problémy? K zamyšlení můžete využít následující otázky:

- Měly jste, děti, někdy opravdu velký hlad?
- Proč je pro nás jídlo důležité?
- Co se děje s naším tělem, když máme jídla málo?
- Proč mají někteří lidé málo jídla? **Častým důvodem je chudoba a nedostatek peněz, dále také malá nebo zničená úroda, případně válka či jiný konflikt.**
- Nedostatek peněz je nejčastějším důvodem, proč si lidé nemohou opatřit jídlo. Jak potom takovou situaci řeší?
- Souvisí chudoba s hladem?

PRO CHYTRÉ HLAVY: Proč je pro naše tělo důležité zdravé jídlo? Správná strava je důležitá pro náš vývoj. Když tělu nedáme, co potřebuje, hrozí, že se nám špatně vyvinou kosti, budeme slabí a nemocní. Lidé, kteří v dětství mají málo jídla, jsou v dospělosti malého vzrůstu. Pro ty nejzranitelnější jsou určeny rozvojové projekty, které jim pomohou zajistit dostatek kvalitního jídla. Je to stejné, jako když zapomínáme zalévat kytičky. Málo nám rostou, a když na ně zapomeneme úplně, uschnou.



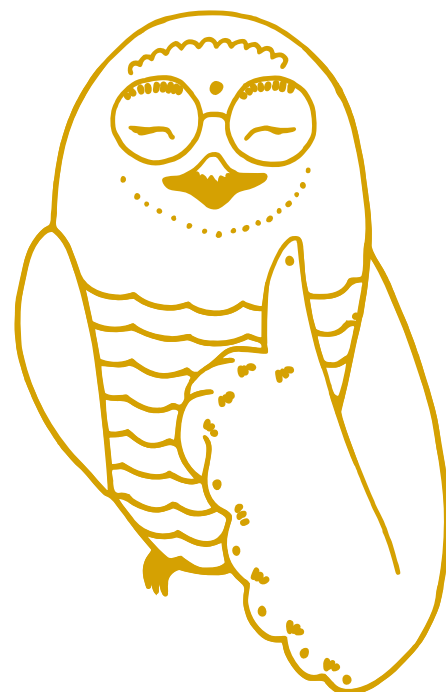
ŘÍKANKA

*Copak máme k jídlu?
Snědl bych i cihlu!
Mám tak velký hlad,
jedl bych jak drak!*

*Copak máme k snídani?
Hrnek mléka od paní,
co kravičku podojila
a mlíčko nám rozdělila.*

*Copak máme k obědu?
Talíř zelí ze sudu,
knedlíky a masíčko,
nadalábnem se maličko.*

*Copak máme k večeři?
No – hrníček od peří!
Dáme si jen zeleninu,
ta má plno vitaminů!*



Blok her

1. POČASÍ VE SVĚTĚ

POMŮCKY: příloha č. 1 (fotografie krajiny), příloha č. 2 (obrázky plodin)



Hrabošům na poli nic nevyrostlo kvůli suchu. Stejný problém řeší každý rok zvířátka a lidé všude na světě. V různých zemích lidé pěstují různé potraviny – podle toho, jakým rostlinám se v tamních podmínkách daří. Podíváme se spolu na pár příkladů.

ÚKOL A: Postupně ukažte dětem fotografie (příloha č. 1) a společně určete podmínky pro pěstování plodin ve čtyřech různých prostředích (hory, poušť, tropy, mírný pás).

Obrázek č. 1 – Co vidíte na obrázku? Jak to na horách vypadá? Jaké je tam počasí?

V horských oblastech je kamenitá půda, vítr a větší zima než v nížinách. To znamená, že tam lze pěstovat jen rostliny, které jsou odolné a tyto podmínky přežijí. Vypěstovat dostatek jídla je v takovém prostředí pro lidi velmi náročné.

Obrázek č. 2 – Co vidíte na obrázku? Jak to na poušti vypadá? Jaké je tam počasí?

Na poušti jsou extrémní teploty – ve dne je horko a v noci zima (teploty mohou klesnout i pod bod mrazu). Všude je písek a vody je málo. Takové podmínky většina rostlin nepřežije. Výjimku tvoří oázy – místa se zásobárnou podzemní vody, která jsou jako zelené ostrovy uprostřed moře písku. Lidé mohou pěstovat potraviny jenom tam.

Obrázek č. 3 – Co vidíte na obrázku? Jak to v tropech vypadá? Jaké je tam počasí?

Tropy se vyznačují teplem a vysokou vlhkostí. To jsou ideální podmínky pro život – proto se v tropickém pásu rostlinám a zvířatům daří. Velkým rizikem je ale různý hmyz – farmářům se může stát, že celou jejich úrodu sní hejno kobylek. Také se tam objevují prudké deště, které mohou poškodit úrodu.

Obrázek č. 4 – Co vidíte na obrázku? Jak to v mírném pásu vypadá? Jaké je zde počasí?

V mírném pásu žijeme my. Střídají se tu čtyři roční období – jaro, léto, podzim, zima. Na jaře a v létě jsou podmínky dobré pro mnoho rostlin, v zimě a na podzim příroda odpočívá.

PRO CHYTRÉ HLAVY: Co je to podnebí? Podnebí, nebo také klima, je dlouhodobý stav počasí na určitém místě. Například u nás, v České republice, žijeme v mírném podnebném pásmu. To znamená, že se u nás střídají pravidelně čtyři roční období – jaro, léto, podzim a zima. Další podnebná pásma jsou tropické, subtropické nebo polární pásmo. Procvičit si je můžete i pomocí obrázku – [schéma podnebných pászů](#).



ÚKOL B: Položte obrázky krajiny na zem a ukažte dětem obrázky s plodinami – brambory, datle, rýže a pšenice (příloha č. 2). Úkolem dětí bude uhodnout, kde která plodina roste.

ÚKOL C: K jednotlivým obrázkům s podnebí přiřaďte pohyb podle legendy níže. Obrázky zvedejte nad hlavu a nechte děti, aby na každý reagovaly příslušným pohybem. Všechny několikrát vystřídejte.

- Hory – Je zima, zmrzneme na místě.
- Poušť – Je sucho, sedneme si na bobek.
- Prales – Je mokro, plaveme.
- Mírný pás – Fouká větřík, běháme dokola.

TIP PRO UČITELE: Za pomoci atlasu nebo velké mapy světa můžete zmíněné oblasti (hory, poušť, tropy, mírný pás) najít na mapě a povídat si o konkrétních místech. Využít můžete i počítač – například Google Earth. Jak žijí lidé v horách v Tibetu? A jak to vypadá v amazonském pralese?



2. VYTVÁŘÍME POLÍČKA – ARTEFILETIKA

POMŮCKY: dvě velké obruče a větší množství malých míčků



V předchozí aktivitě jsme se seznámili s různými oblastmi, ve kterých lidé žijí. Také jsme si řekli, jaké potraviny místní lidé pěstují a s jakými překážkami se potýkají. Nyní si zkusíme jejich políčka vytvořit.

ÚKOL: Rozdělte děti do čtyř skupin a každé přiďte obrázek jednoho podnebí (příloha č. 1). Jejich úkolem bude vytvořit z dostupného materiálu prostorový model políčka. Nemusíte skončit políčkem – děti mohou přidat řady rostlin, farmáře, zvířata – fantazii se meze nekladou!

3. JE ČAS SKLÍZET ÚRODU!

POMŮCKY: osm obručí, malé míčky, dvě sady obrázků potravin (příloha č. 2)



Odkud se bere naše jídlo? Mnozí z nás jsou zvyklí jít do supermarketu a jídlo si koupit. Na světě je ale mnoho míst, kde si lidé musí vše sami vypěstovat. I zelenina v našem supermarketu musela nejdříve vyrůst na poli. Potom ji musí někdo sklídit a dopravit tam, kde si ji lidé koupí. V následující aktivitě si tento proces znázorníme hrou na sázení a sklizení rostlin v různých oblastech. Nejdřív zasadíme semínko do obruče a potom rostlinu zase sklídíme.

ÚKOL: Rozdělte děti do dvou skupin, které se postaví vedle sebe do zástupu. Oběma připravte řadu čtyř malých obručí, do nichž vložte po jednom obrázku plodin (příloha č. 2). Prvnímu dítěti dejte čtyři míčky – ty představují semínka, která je potřeba zasadit. Každý malý zemědělec bude mít za úkol vložit do obručí po jednom semínku, a po cestě zpět jej opět sebrat (sklízet úrodu). Poté předá míčky dalšímu dítěti. Míčky by měly zůstat v obruči a dítě musí donést zpět všechny. Takto se vystřídá celý zástup.

4. SLALOM

POMŮCKY: libovolné předměty na slalom



V předchozí aktivitě se nám podařilo vypěstovat plno jídla, které ale nyní ještě musíme dopravit k lidem, kteří ho potřebují. Tak hurá do toho! Pokračujeme ve stanovených družstvech.

ÚKOL: Připravte dětem dvě identické dráhy na slalom. Úkolem každého družstva bude proběhnout skrz a neupustit přitom žádný z míčků – tedy nevysypat žádné jídlo. Míčky si děti opět předávají jako při předchozí hře.

5. REFLEXE

Společně se zamyslete nad tím, co jste se v uplynulé hodině naučili. V pohádce jsme si povídali o rodině hrabošů, kteří kvůli neúrodě neměli co jíst. Dozvěděli jsme se také, že stejné problémy mohou mít i lidé. Proč?

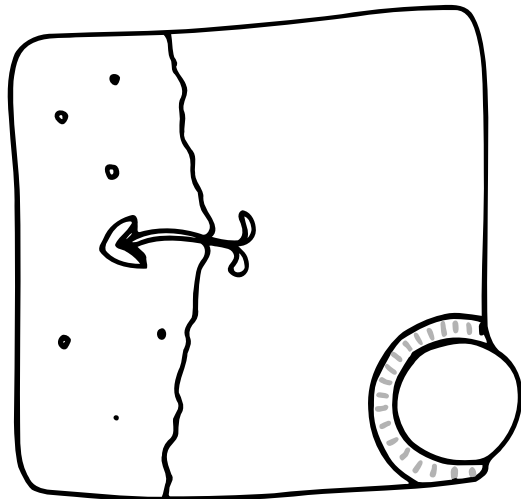
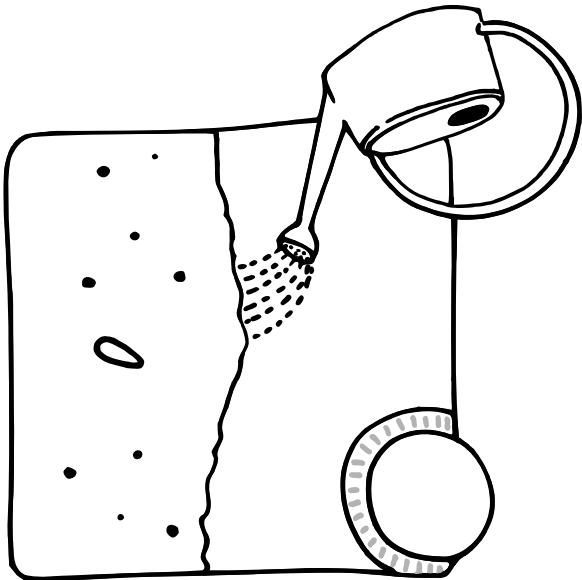
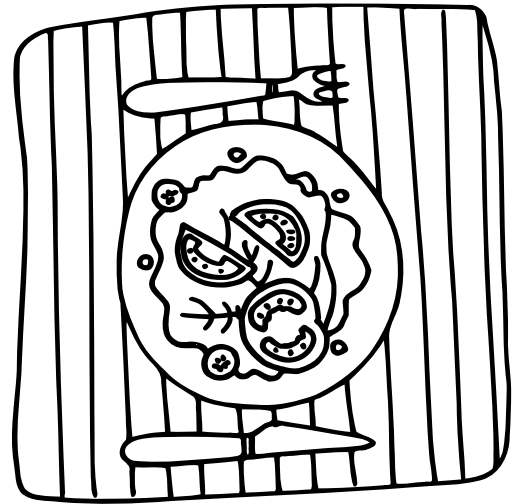
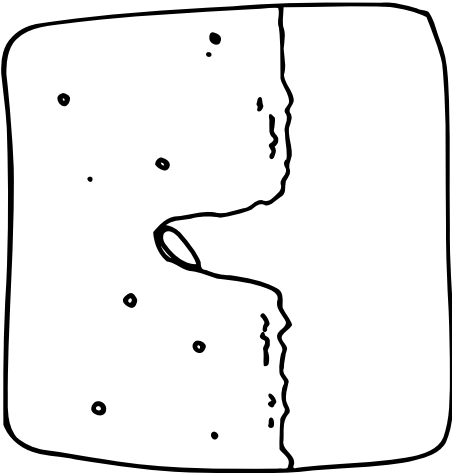
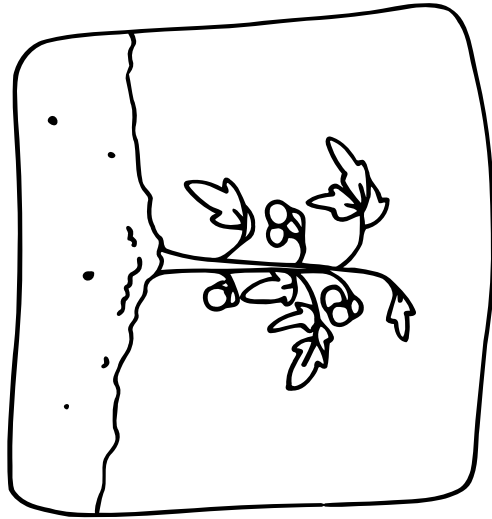
Pomocí otázek a diskuse se společně zamyslete a zrekapitulujte obsah lekce. Co si děti z aktivit odnesly? Využít můžete následující otázky.

- Jaké je to mít hlad a co pro nás znamená jídlo?
- Proč je někde obtížné vypěstovat dostatek jídla?
- Jaké jsou přírodní příčiny neúrody?
- Jak ovlivňuje pěstování potravy podnebí, co se pěstuje na horách, v poušti, v tropech, v mírném pásu?
- Jak souvisí chudoba s jídlem?
- Proč bychom si měli pomáhat?

5. PRACOVNÍ LIST

Jak se dostává jídlo na náš stůl? Kde vzniká?

ÚKOL: S dětmi se zamyslete nad procesem pěstování potravin. Jejich úkolem bude vybarvit sadu obrázků, vystřihnout je a nalepit ve správném pořadí do prázdných okének.



Doplňkové činnosti

1. CO SE DĚJE, KDYŽ MÁM HLAD?

Zkusme sledovat své tělo a jeho signály. Co se s naším tělem děje, když máme hlad? Jak se cítím, když se najím?

2. VÝROBA JÍDLA Z HLÍNY/MODELÍNY/PÍSKU

Z libovolného dostupného materiálu si zkuste vyrobit vlastní potraviny. Tvořit můžete venku i uvnitř, na pískovišti, ve třídě či keramické dílně. Můžete si společně uvařit třeba zeleninovou polévku nebo dát dohromady ovocný koš. Fantazii se meze nekladou!

3. OBCHOD S POTRAVINAMI

Připravte dětem hru, ve které si vyzkouší fungování obchodu s potravinami. Můžete využít základní model prodavač-zákazník. Podle možností a počtu dětí ho lze rozšířit, můžete přidávat role a ve hře postihnout celý proces – dodavatele, výrobu (zpracování) a následný prodej.

4. JAK MŮŽEME POMÁHAT?

Zamyslete se s dětmi, jaké máme možnosti pomáhat lidem, kteří mají často hlad a jsou chudí. Nechte děti říkat vlastní návrhy a společně si o nich povídejte. Fungovaly by? Následně jim můžete představit některé reálné organizace a projekty, které se pomocí lidem ohroženým hladem zabývají. Inspiraci můžete načerpat například na adra.cz.

5. KOLIK TOHO SNÍTE ZA TÝDEN?

To je záladná otázka – jen těžko si představíme objem jídla, které za týden sníme. Díky unikátnímu projektu fotografa Petera Menzela se můžeme podívat, jak velký rozdíl to může být.

Podívejte se společně na fotografie rodin z různých částí světa s jejich týdenní spotřebou jídla. Pozorně si obrázky prohlédněte. Jaké rozdíly najdete? Zaměřit se můžete nejen na jídlo, ale i na pozadí fotografie, oblečení a podobně. Mají všichni dostatek jídla? Nebo mohou být podle vás některé z rodin na obrázku ohrožené hladem? Fotografie naleznete [zde](#).

6. VYPĚSTUJTE SI VLASTNÍ FAZOLE!

Dejte naklíčit semínka fazolí na vlhkou vatu nebo kapesník, zrno přikryjte a udržujte jej ve vlhku a na světlém místě. Až semínko vyklíčí, zasadte jej nejlépe do skleněné nádoby, aby mohly děti pozorovat i kořenový systém. Nemožnost odtoku vody můžete vyřešit přidáním kamínků na dno sklenice, které následně zasypete hlínou.

Užitečné odkazy

Co je to klima?: <https://junior.rozhlas.cz/co-je-klima-8051071>

Portál o nerovnostech: <https://www.gapminder.org/dollar-street/>

Lekce o rozvojových zemích: <https://clanky.rvp.cz/clanek/s/P/10955/GLOBALNI-ROZVOJOVE-VZDELAVANI--ROZ-VOJOVE-ZEME.html/>

Lekce o udržitelném rozvoji: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/12987/zaklady-vzdelavani-pro-udrzitelny-rozvoj-metodika-pro-predskolni-vzdelavani.html/>

Projekt byl podpořen z prostředků České rozvojové agentury a Ministerstva zahraničních věcí v Programu zahraniční rozvojové spolupráce ČR.



Obrázky naleznete také [zde](#).



Hory



Poušť

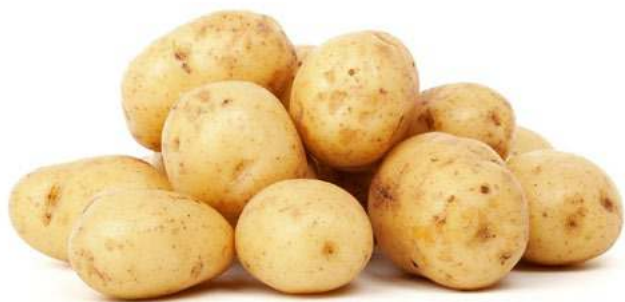


Tropy



Mírný pás

Obrázky naleznete také [zde](#).



Brambory



Datle



Rýže



Pšenice

